

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 216/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. Z. L., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Bratislava I č. k. 1 Ps 16/2010-74 z 28. októbra 2010 a č. k. 1 Ps 14/2009-191 z 10. novembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. Z. L. o d m i e t a pre nedostatok svojej právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. apríla 2011 doručená sťažnosť JUDr. Z. L. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s právom na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a

základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Ps 16/2010-74 z 28. októbra 2010 a č. k. 1 Ps 14/2009-191 z 10. novembra 2010 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa podnetom doručeným okresnému súdu 7. októbra 2010 domáhala začatia konania o pozbavenie, obmedzenie spôsobilosti na právne úkony svojho manžela. Podanie návrhu na okresný súd sťažovateľka zdôvodnila náhlou a podstatnou zmenou v správaní sa manžela, ktorý „... *sa... správa v domácnosti výlučne násilne, agresívne a preto je dôvodné podozrenie na zlyhanie jeho zdravotného stavu, nielen pre domáce násilie, ktorého sa dopúšťa, ale aj z dôvodu jeho súčasného zlyhania v zamestnaní... aj v súrodeneckých, rodičovských a príbuzenských vzťahoch...*“, a ktoré „... *evokuje poruchu osobnosti, poruchy správania, ktoré si s určitosťou vyžadujú pomoc odborníkov*“. Iniciovaním občianskoprávných konaní na okresnom súde sa sťažovateľka snaží „... *o zastavenie a elimináciu násilia, a samostatnými žalobami vrátiť veci späť do pôvodného správneho právneho stavu, ktorý svojim násilným a agresívnym správaním zmenil manžel, a taktiež sa snaží samostatnými podaniami o riešenie zlyhania jeho psychického zdravotného stavu*“. V sťažnosti podanej ústavnému súdu sťažovateľka namietala skutkové závery okresného súdu, ku ktorým dospel vo svojom uznesení č. k. 1 Ps 16/2010-74 z 28. októbra 2010, ktorým zamietol jej návrh na vydanie predbežného opatrenia. Vo vzťahu k ďalšiemu napadnutému rozhodnutiu okresného súdu č. k. 1 Ps 14/2009-191 z 10. novembra 2010 sťažovateľka namietala predovšetkým nezákonnosť pridelenia veci sudkyňi JUDr. H. H., ktorá jej nemala byť pridelená náhodným výberom prostredníctvom elektronickej podateľne, ale ktorú si mala táto sama svojvoľne prideliť a ktorá mala aj nezákonne rozhodnúť o zastavení predmetného konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku („... *podotýkam v konaní o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony, ktoré je vecne oslobodené od platenia poplatku...*“).

3. Nosným dôvodom sťažovateľkou podanej sťažnosti ústavnému súdu bola rozpornosť právnych záverov okresného súdu v jeho napadnutých rozhodnutiach so zisteným skutkovým stavom veci, jeho svojvoľnosť pri hodnotení dôkazov, tendenčnosť vyvodzovania záverov, vedomá ignorácia relevantných skutočností verifikovaných aj

písomnými dôkazmi, svojvoľnosť a rozpor so zákonom v jeho postupe pri pridelovaní veci zákonnému sudcovi a vyhodnocovaní podmienok konania, dôsledkom čoho sú právne závery tohto súdu v jeho napadnutých rozhodnutiach arbitrárne a ústavne neudržateľné (*„Takýto postup a závery Okresného súdu Bratislava 1 vnímam ako svojvoľný a ústavne neudržateľný. Postup a závery... Okresného súdu Bratislava 1 vo vyššie citovaných súdnych konaniach predstavujú odopretie ústavou garantovaného práva na zákonného sudcu a tým aj na spravodlivý súdny proces. K dôležitým prvkom právnej ochrany zaručenej v čl. 46 ods. 1 patrí právo na rozhodnutie veci nestranným sudcom, ktoré je implikované v záruke nestrannosti súdu.“*). Svoju argumentáciu následne podporila aj podrobným rozborom skutkových okolností jej právnej veci a na ňu sa vzťahujúcej právnej úpravy, a to aj s poukazom na judikatúru ústavného súdu, z ktorej podľa jej názoru jednoznačne vyplýva právomoc ústavného súdu preskúmať závery okresného súdu (*„... skutkové a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené a neudržateľné a zároveň mali za následok porušenie základného práva alebo slobody...“*).

4. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Základné práva /slobody/ JUDr. Z. L. na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 v spojení s jej právami uvedenými v článku 48 ods. 1 Ústavy... a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom a uznesením Okresného súdu Bratislava 1 č. k. 1 Ps 14/2009-191 zo dňa 10. 11. 2010 v spojení s postupom a uznesením Okresného súdu Bratislava 1 č. k. 1 Ps 16/2010-74 zo dňa 28. 10. 2010 porušené boli.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava 1 č. k. 1 Ps 14/2009-191 zo dňa 10. 11. 2010 a uznesenie Okresného súdu Bratislava 1 č. k. 1 Ps 16/2010-74 zo dňa 28. 10. 2010 sa zrušujú a vec sa vracia... na ďalšie konanie.

Okresnému súdu Bratislava 1 sa prikazuje, aby vo veci ďalej konal a zakazuje pokračovať v porušovaní základných práv /slobody/...

JUDr. Z. L. priznáva finančné zadosťučinenie v sume, ktorej výšku ponecháva na úvahu Ústavného súdu...

Okresný súd Bratislava 1 je povinný sťažovateľke priznať náhradu trov konania...“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

7. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem

iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

8. Podstatou námietok sťažovateľky je právne posúdenie postupu a napadnutých rozhodnutí okresného súdu v jej právnej veci najmä z hľadiska rešpektovania jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, v dôsledku porušenia ktorých sa domáha v konaní pred ústavným súdom ich ochrany a zrušenia napadnutých rozhodnutí okresného súdu (pozri bod 3, 4).

9. Podľa zistení ústavného súdu sťažovateľka napadla uznesenie okresného súdu č. k. 1 Ps 16/2010-74 z 28. októbra 2010 odvolaním, ktoré podala 16. novembra 2010, a proti uzneseniu okresného súdu č. k. 1 Ps 14/2009-191 z 10. novembra 2010 sa bránila taktiež podaním odvolania, ktoré doručila okresnému súdu 13. decembra 2010. Vecne a miestne príslušným súdom na rozhodnutie o riadnom opravnom prostriedku vo vzťahu k napadnutým rozhodnutiam okresného súdu je Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), na ktorom sú aj v súčasnom období vedené konania o sťažovateľkou podaných odvolaniach pod sp. zn. 11 CoP 64/2011 a sp. zn. 11 CoP 103/2011.

10. Zo zistenia ústavného súdu teda vyplýva, že ochranu sťažovateľkou označených základných práv má poskytnúť krajský súd v prebiehajúcich odvolacích konaniach vedených pod sp. zn. 11 CoP 64/2011 a sp. zn. 11 CoP 103/2011, pričom právomoc krajského súdu ako súdu všeobecného, ktorý je podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov v spojení s § 3 ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov vecne a miestne príslušný na takéto konanie a rozhodovanie, zároveň vylučuje ústavný súd z konania a rozhodovania o prípadnom porušení sťažovateľkou označených práv v konaní o ňou podanej ústavnej sťažnosti.

11. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011